

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «ՄԱՐՏՈՆՈՒՆ Տ. ԱՐԱՐԱՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈԼՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝

Ձևավորող

գնահատման ազդեցությունը սովորողների ուսումնառության վրա
հարցադրումների մեթոդով:

ԱՆՑԱԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝

ՎԱՐԴԵՆԻՍԻ ՀԱՄԱԶԱՍԴ
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ ՊՈԱԿ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ

ՈԼՍՈՒՑԻՉ՝

ՀԱՍՄԻԿ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԴՊՐՈՑ՝

ԿԱՐՃԱՂԲՅՈՒՐԻ Ա. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ՄԻՋՆ. ԴՊՐՈՑ

2022թ.
ՎԱՐԴԵՆԻՍ

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Գրական ակնարկ	4
Փորձարարական հետազոտություն	6
Փորձարարական դասեր .....,9	6
Փորձարարական դաս -1.	7
Փորձարարական դաս -2.	8
Վերլուծություն .....,9	9
Գրական լրջան ցանկ	10
Դասի պլան-1...	11
Դասի պլան-2...	14

Նախաբան

21-րդ դարում մարդկային քաղաքականությունն ապրում է զարգացման որակապես նոր փուլ, և սոցիալական կյանքի բոլոր ոլորտներում տեղի են ունենում արմատական փոփոխություններ: Այս ամենից զատ Հայաստան աշխարհն ապրեց շատ, շատ, շատ ցավաոտ ու կորուստներով 2020 թվական: Փոխվեց ամեն ինչ, այդ թվում նաև իմ վերաբերմունքը աշակերտներին: Մի որոշ ժաման առաջ դասասենյակում նսած տղաների մի մասն, այսօր չկան՝ զոհվեցին հանուն մեզ, մեր վաղվա խաղաղ օրվա համար:

Եվ մեր իրականության մեջ տեղի ունեցող այս փոփոխությունների հետևանքով իջավ ուսման որակը: Փոխվեց սովորողների հետքերությունների շրջանակը, նրանք դասիրեն ներկա գտնվելով, ներգրավված չեն դասապրոցեստում և դա բերում է ուսման որակի անկման: Այս ամենը հաշվի առնելով, ուշադրության կենտրոնում պահելով դասապրոցեսին ներկայացվող մի շարք ավանդական և արդիական պահանջներ, մեթոդներ ու մեթոդական հնարներ, այսօր ավելի մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել դպրոցականների ներգրավվածության բարձրացնելու, մոտիվացիան ապահովելու հարցերին:

Աշակերտների ներգրավվածությունը բարձրացնելու համար իհարկե կարելի է օգտվել շատ մեթոդներից: Ես այս հետազոտության շրջանակներում կփորձեմ պարզել սովորողների ներգրավվածության բարձրացման վրա ի՞նչ ազդեցություն է ունենում ձևավորող գնահատումը:

Գրական ակնարկ

Ձևավորող (ուսուցանող) գնահատումը ուսուցման գործընթացի կարևոր մասերից է : Այն ունի երկկողմանի բնույթ : Այն մի կողմից ուսուցչին տեղեկություն է տալիս սովորողների առաջընթացի նվաճումների , դժվարությունների մասին , մյուս կողմից տալիս է տեղեկություն , թե որքանով է արդյունավետ այն մեթոդիկան , որն ինքը կիրառում է : Այստեղից բխում է գնահատման 2 կարևոր նպատակ `

1. Սովորողների ուժեղ և թույլ կողմերի բացահայտում և նրանց ուսուցման աջակցություն:
2. Ուսուցման մեթոդիկաների , ուսումնական ծրագրերի արդյունավետության ստացում և կատարելագործում:

Ինչպես գիտենք, ՀՀ հանրակրթությունում այժմ գործում է գնահատման 2 հիմնական ձև միավորային և ձևավորող (ուսուցանող), որոնց ծառայում են տարբեր նպատակների : Միավորային գնահատման մասին կան տարբեր ձեռնարկներ որոնք օգտագործվում են ուսուցիչների կողմից ուսուցման գործընթացում գնահատում կատարելիս : Ինչ վերաբերվում է ձևավորող գնահատմանը, այստեղ պատկերն այլ է, այն դեռ լիովին ընկալված չէ ուսուցիչների կողմից , մեթոդական նյութերը սակավ են իսկ եղածներու դեռ հստակեցված և մշակված չեն : Այդ պատճառով էլ այն հաճախ չի կիրառվում :

Ձևավորող գնահատումը ստուգում է յուրաքանչյուր սովորողի զարգացման դինամիկան և նպաստում է ուսուցման որակի բարելավմանը : Իմ կարծիքով այն բավականին մեծ ազդեցություն ունի աշակերտների դասին ներգրավվածության գործում :

Եթե միավորային գնահատման նպատակը ուսուցման որակի վերահսկումն է , ապա ձևավորող գնահատման նպատակը ուսուցման որակի բարելավումն է,

ներգրավվածության բարձրացումն է տարբեր ուղիների մշակման ճանապարհով : Այստեղ պարտադիր չէ միավորի նշանակումը : Ձևավորող գնահատման համար կարևոր է ելակետ համարել <<Յուրականչյուրը կարող է սովորել >> միտքը :

2.Ձևավորողի գնահատման ձևերն ու մեթոդները:

Գնահատման գործընթացն իրականացնելիս կարևոր է պահպանել գնահատման հիմնական սկզբունքները` վստահելիություն, հուսալիություն, անաչառություն,

թափանցիկություն և այլն:

Սովորողների գիտելիքների հմտությունների և կարողությունների գնահատման համար կան տարբեր մեթոդներ, ձևեր, որոնք կարելի է կիրառել թե՛ միավորային, թե՛ ձևավորող ընթացիկ և ամփոփիչ գնահատման համար:

Առանձնացնենք հատկապես գնահատման այն մեթոդները , ձևերը ու միջոցները որոնք կարելի է հաճախ կիրառել հատկապես ձևավորող կամ ուսուցանող գնահատման նպատակով : Դրանցից են`

1. Ուսուցչի դիտարկումը

2. Մեկնաբանությունը , աշակերտների ինքնագնահատումը , հասակակիցների գնահատում և այլն:

Այս մեթոդները կիրառելիս կարևոր են մի շարք միջոցների առկայությունն ինչպիսիք են բանավոր մեկնաբանությունը , գրառեմը , խորհուրդ - խրատը՝ դիտարկման թերթիկը , ինքնագնահատման , փոխադարձ գնահատման աղյուսկաները և այլն , որոնք հիմնականում ստեղծում է ուսուցիչը:

Նշված մեթոդները կիրառվում են ոչ թե սովորողին գնահատելիս , այլ նրա զարգացման և դասերին ներգրավվածության մակարդակի բարձրացման համար : Գործնականում չպետք է սահմանափակվել գնահատման միայն մի մեթոդով քանի որ գնահատման յուրաքանչյուր ձև ունի իր ուսուցողական և դաստիարակչական նշանակությունը:

Գործնական համատեքստ

Նախաբանում արդեն խոսվեց այն մասին, որ ինչ-ինչ գործոններով պայմանավորված աշակերտների մոտ նկատվում է դասապրոցեսի ներգրավվածության անկում, որն է պատճառ է հանդիսանում ուսման որակի անկման : Այս հետազոտությամբ կփորձեմ պարզել (չնայած , որ ժամանակը շատ կարճ է , և արդյունքները կարող են շարունակական բնույթ չկրել), թե որքանով է ձևավորող գնահատումը անդրադառնում աշակերտների ներգրավվածության բարձրացման վրա:

Փորձարարական հետազոտություն

Փորձարարական դասեր

Որպես թիրախային խումբ դիտարկել են 7 ընտանիքային զանգվածային աշակերտներին :
Դասարանը բաղկացած է 17 աշակերտներից՝ 8 տղա 9 աղջիկ: Լավ սովորում են 2 տղա
և 3 աղջիկ: 3 տղա, 2 աղջիկ սովորում են վատ, մնացածը միջին:

Այս դասարանում աշակերտների ներգրավվածության անկում են նկատել դեռ
նախորդ տարվա վերջից: Հաշվի առնելով աշակերտների գիտելիքների,
ունակությունների և հոտությունների տարբեր մակարդակները միշտ էլ կիրառել են
տարբեր մեթոդներ դասերը հագեցած ու բոլոր աշակերտներին հասանելի
անցկացնելու համար: Այդ անելու համար բավականին հարմար է
տարբերակված առաջադրանքների ռազմավարությունը և անհատական
աշխատանքի մեթոդը: Անհատական աշխատանք 45րոպեյում 17
աշակերտի հետ բավականին դժվար է, բայց իմ փորձում համոզվել են, որ
ամենաարդյունավետն է: Այդ իսկ պատճառով հետզոտական 3 դասերը առաջինը
կսկսեմ աշակերտների հետ անհատական աշխատանքով իսկ այս 3 դասերին
միավորային գնահատումը կփոխարինեմ ձևավորող գնահատումով: Չնայած, որ
գնահատման այս երկու ձևերը ոչ թե իրար փոխարինում են, այլ լրացնում:

Փորձարարական դաս 1

Քանի որ սա իմ առաջին դասն էր հետազոտության ընթացքում , իսկ նախորդ տարի համավարակով պայմանավորված խմբային աշխատանքներն արգելվում էին, և երեխաները սովորել էին անհատական մոտեցման իմ մեթոդին , որոշեցի դասն անցկացնել կրկին այս ձևով : Քանի որ իմ ուշադրության կենտրոնում ներգրավածության

բարձրացումն էր ձևավորող գնահատման միջոցով , ես ուշադրություն էի դարձնում աշակերտների ներգրավվարութհանը:

Խթանման փուլում, մտագրոհի ժամանակ գրեթե բոլորը ակտիվ էին, պատասղանում էին հարցերին: Գրատախտակին T-աձև աղյուսակ գճեցի և գրեցի նույն միանղամների գումարն ու արտաղրյալը : Նորից վերհիշեցին սահմանումները : Քանի որ ասոցիացիաների մեթողեվ շատ լավ են հիշում , ու չեն շփոթում իրենց իմացաճը , միանղամների գումարը ներկայացրեցրնք որպես մրգերի գումարում , այսինքն $5x+7x=12x(5 \text{ խնճոր} + 7 \text{ խնճոր})$, իսկ միանղամների արտաղրյալը որ որպես մրգերի միավորումից առաջացաճ մուրաբա: Այս մեթողը կիրառել եմ նախորղ տարիներին, և երեխաները միշտ հիշում են:

Մինչև ձևավորող գնահատմանը անցնելը պետք է կիրառել մեթողներ , տեխնոլոգիաները դասը կազմակերպելու համար : Այս անգամ ընտրվաճ էր անհատական մեթողը : Արղեն դասի ժամանակ պարզ դաիճավ , որ ինչքան էլ այս մեթողով աշակերտները ավելի լավ են հասկանում ու յուրացնում նյուղը, միննույն է նրանց ներգրավվաճողությունը մնում էր

նույնը, և ամեն աշակերտ սպասւմ էր իր հերթին, որ գրատախտակի մոտ գրի և ըստ իրենց այղ դեպում ավելի լավ և արագ կհասկանա : Այնուամենայնիվ սասն անցավ բավականին հագեցաճ և դասի ժամանակ կատարվող ձևավորող գնահատում , որն ուղղորղվում էր անհատական աշխատանքով և տարբերակվաճ առաջաղրանքների հատարմամաբ օգնեց աշակերտներին ներգրավվել դասին:

Փորճարարական դաս 2

Արղեն խոսեցի այն մասին , որ աշակերտների ներգրավվաճողությունը բարճրացնելու համար , մինչև ձևավորող գնահատմանն անցնելը , պետք է որոշակի մեթողներ կիրառել: Առհասարակ դասի ժամանակ մի քանի մեթողների համաղրությունը ավելի արղյունավետ է և հագեցաճ է դարճնում դասը:

« Ավելի լավ է մեկ անգամ տեսնել , քան 10 անգամ լսել » սկզբունքից ելնելով բազմանղամի ընղիհանուր անղամի դուրս բերման համար պոքրիկ ցուցաղրություն կազմակերպեցի

աշակերտների օգնությամբ: Երեք աշակերտների տվեցի քարտեր, որոնց վրա գրված էր բազմանդամի միանդամները, մնացած աշակերտները պետք է գտնեին այն քարտերը, որոնց վրա նման միանդամներ էր գրված: Թույլ սովորող և ինձ համար առավել թիրախային համարվող աշակերտներին, այս իրենց պատկերացմաբ խաղային ձևը շատ դուր եկավ: Աշակերտները բավականին ակտիվ էին, իսկ ձևավորող գնահատումը, խրախուսումը իր հերթին նպաստեց աշակերտների ներգրավվածության բարձրացմանը: Դաս 3: Նախորդ դասի օրինակով արդեն պարզ դարձավ, որ աշակերտները դասին երգրավված են, եթե ինչ որ նոր մեթոդով, կամ իրենց համար անձանոթ ու հետաքրքի ձևով է կազմակերպվում դասը: Նոր նյութի ուսուցման համար ես միշտ նախընտրել եմ օգտվել ավանդական մեթոդներից, սակայն ժամանակի հրամայականն այլ է:

Բազմանդամների արտադրյալ թեման ավելի լավ յուրացնելու համար դասին ներկա ամենակարող աշակերտներից 4 ի միջոցով լուծեցինք և բացատրեցինք 4 առաջադրանք: դասարանի մնացած աշակերտներին ավելի հեշտ բացատրելու համար (չնայած, որ աշակերտների մի մասն արդեն հասկացել էր դասը) դասարանը բաժանեցի 4 խմբի, 1ից 4 հաշվելու եղանակով: 1երը դարձան առաջինը գրատախտակի մոտ եկող աշակերտի խմբի անդամները, 2ները՝ երկրորդ և այդպես մինչև 4: Ամեն խմբից առաջադրանքը ներկայացրեցին այն աշակերտ, ով համեմատաբար թույլ էր մեծամասնությունից մավորային գնահատում այս անգամ ևս չիրականացրեցի, ամբողջ ընթացքը հագեցած էր, աշակերտները շատ ակտիվ էին:

Վերլուծություն

Ամփոփելով կատարված աշխատանքները՝ երկու դաս իմ դասարանում , , ուսումնասիրելով ձևավորող գնահատման վերաբերյալ նյութեր , չնայած այն հանգամանքին որ նյութերը քիչ են, և Հայաստանում էլ դեռ քիչ կիրառելի է, կարելի է ասել, որ ձևավորող գնահատումը միանշանակորեն դրական ազդեցություն է ունենում աշակերտների ներգրավվածության հարցում (հավանաբար դա հաշվի առնելով են ըստ նոր չափորոշիչների տարական դասարաններում հրաժարվում միավորային գնահատումից): Սակայն ձևավորող գնահատումը պետք է ուղղորդվի մի շարք այլ

մանկավարժահոգեբանական տեխնոլոգիաներով, մեթոդներով ու հնարներով որպեսզի արդյունքն էլ ավելի երկարատև լինի, ուղղորդի աշակերտին ուսումնառության :

Գրականության ցանկ

Միքայելյան Յ. «Մաթեմատիկան դպրոցում» պարբերական, 2012-2015թթ

Միքայելյան Յ. «մաթեմատիկական կրթություն 6» 2019թ.

Ս. Մ. Նիկոլսկի «Չանրահաշիվ 7» Երևան, Անտարես 2016

Սարգսյան Ռ. Վ. «Դպրոցական ճանաչողական գործունեության
ակտիվացման հարցեր» Երևան, Լույս 1984

Դասի պլան 1

Առարկա	Յանրահաշիվ
Դասարան	7-րդ
Ուսուցիչ	Գ.Յարությունյան
Դասի թեմա	Միանդամի և բազմանդամի արտադրյալը
Դասի տիպը	Նոր նյութի ուսուցում
Դասի նպատակը	<p>.Ձարգացնել միանդամի և բազմանդամի մասին գիտելիքները և դրանք կիրառելու հմտությունները:</p> <p>. Ինքնուրույն աշխատելու հմտության զարգացում:</p> <p>. Կարողանան հաշվել միանդամների գումարն ու արտադրյալը, կիրառել միանդամի և բազմանդամի արտադրյալ հաշվելիս:</p>
Վերջնարդյունք	<p>Աշակերտները կկարողանան</p> <p>. Սահմանել միադամ և բազմանդամ</p> <p>. Կատարել միանդամների գումարում և բազմապատկում</p> <p>. Կիրառել առաջադրանքների կատարման ժամանակ:</p>

Բաշխիչ նյութեր

Դասագիրք

Մեթոդներ

Էվրիստիկ գրույց, մտագրոհ:

Դասի ընթացքը

Կազմակերպչական
և մաս 1ր.

Ստուգել հաճախումները,
դասարանի պատրաստվածությունը
դասին:

Տնային
աշխ.
Ստուգում
2ր

Տնային աշխատանքները ստուգել
ֆրոնտալ եղանակով,
պատասխանել անհասկանալի
հարցերին:

Խթանման փուլ 8ր.

Հարցերի միջոցով ամփոփել
միանդամներ,
բազմանդամներ,
միանդամների գումար,
միանդամների արտադրյալ
հասկացությունները:

Իմաստի
ընկալման փուլ 8ր.

Գրատախտակին T-աձև աղյուսակով
գրել նույն միանդամների գումարը և
արտադրյալը: Ընդգծել
տարբերությունները: Առաջարկել
ինքնուրույն գրել ևս 3-ը:
Գրատախտակին գրել միանդամի և
բազմանդամի արտադրյալ
հանդիսացող արտահայտություն,
զուգահեռներ
տանել բաշխական օրենքի հետ,
հատարել բազմապատկում,
նորից սահմանելով
միանդամների արտադրյալը:

Կշռադատման փուլ Աշակերտներին կանչել գրատախտակի

20ր. մոտ և լուծել 108բ,դ,գ,109բ,դ,գ,ը,110բ,դ,գ
առաջադրանքները՝
առաջադրանքների պարզից-բարդ,
աշակերտների թույլից- ուժեղ
հերթականությամբ:

Գնահատում 3ր. Կատարել ձևավորող
գնահատում յուրաքանչյուր
աշակերտի գրատախտակի մոտ
գալուց հետո:
Այստեղ օգտվել ձևավորող
գնահատման այն ելակետային մտքից
, ըստ որի յուրաքանչյուրը կարող է
սովորել:

Տնային աշխ.
հանձնարարում 1ր. Սովորել դաս 2.5,
կատարել
առաջադրանքներ՝
108ա,գ,ե,109ա,գ,ե,110ա,գ,ե
:

Անդրադարձ 2ր. Դասի ամփոփման համար տալ
հետևյալ հարցերը
. Ի՞նչն են անվանում միանդամ:
. Ինչպե՞ս են հաշվում
նիանդամների գումարն ու
արտադրյալը
. ինչպե՞ս են կատարում միանդամի և
եկշրկանդամի բազմապատկում:

Դասի պլան 2

Առարկա

Հանրահաշիվ

Դասարան

7-րդ

Ուսուցիչ

Գ.Հարությունյան

Դասի թեմա

Միանդամի և
բազմանդամի
արտադրյալը

Դասի տիպը

Անցած նյութի ամփոփում և
ամրապնդում

Դասի նպատակը

. Չարգացնել միանդամի և բազմանդամի մասին գիտելիքները և դրանք կիրառելու հմտությունները:
. Կարողանան հաշվել միանդամների գումարն ու արտադրյալը, կիրառել միանդամի և բազմանդամի արտադրյալ հաշվելիս:
. Կարողանան բազմանդամի ընդանուր արտադրիչը դուրս բերել փակագծից:

Վերջնարդյունք

Աշակերտները կկարողանան
. Սահմանել միադամ և բազմանդամ
. Կատարել միանդամների գումարում և բազմապատկում
. Կկարողանան ընդանուր արտադրիչը դուրս բերել փակագծի:

Բաշխիչ կյուբեր

Դասագիրք, քարտեր

14

Մեթոդներ

Էվրիստիկ զրույց,

մտազրոհ, պրոբլեմային ուսուցում:

Դասի ընթացքը

Կազմակերպչական մաս 1ր.

Ստուգել հաճախումները,
դասարանի պատրաստվածությունը
դասին:

Տնային աշխ.

Տնային աշխատանքները ստուգել
անհատական եղանակով,

Իսկ III աշակերտին 3 քարտ: քարտերից յուրաքանչյուրի վրա առանձին առանձն
գրված են 8,a,b,x, 6,a,c,y, 10,a,k: Կպահանջեմ աշակերտներից այն քարտերը, որոնց
վրա նույն տառերն են: Իսկ գործակիցները ընդհանուր հանելու համար
կվերհիշենք

ամենամեծ ընդհանուր բաժանարարը:

Կշռադատման փուլ 20ր.

Աշակերտներին կանչել

գրատախտակի մոտ և լուծել 114 Է-ից

կ, 115Է-ից թ առաջադրանքները:

116դ,գ, առաջադրանքների համար

կատարել

նույն քարտային աշխատանքը,

զույգերով:

Գնահատում 3ր.

Կատարել ձևավորող գնահատում ,

խրախուսել և ոգևորել թույլ

սովորող և քիչ ներգրավված

աշակերտներին:

Տնային աշխ. հանձ. 1ր.

Կատարել առաջադրանքներ` 114ա-

գ,115ա-դ,116ա,գ,ե:

Անդրադարձ 2ր.

Դասի ամփոփման համար տալ

հետևյալ հարցերը

. Ի՞նչն են անվանում միանդամ:

. Ի՞նչպե՞ս են հաշվում

նիանդամների գումարն ու

արտադրյալը:

- ինչպե՞ս են որոշում բազմանդամի ընդհանուր անդամը:

8ր.

միանդամների գումար, միանդամների արտադրյալ, միանդամի և բազմանդամի արտադրյալ հասկացությունները: 124Ե-թ առաջադրանքներով գրել մաթեմատիկական թելադրություն:

Իմաստի ընկալման փուլ 10ր.

125 Է,ը,թ,ժ առաջադրանքները գրել գրատախտակին կանչելով այդ պահին դասին գտնվող 4 ամենակարող աշակերտների մշոցով: Նորից անհատական բացատրել այդ 4

Կշռադատման փուլ 23ր.

առաջադրանքները:
Դասարանը բաժանել 4 խմբի՝ 1ից 4 հաշվելով: 4 խմբերում պատաստանատու նշանակել գրատախտակի մոտ եկած աշակերտներին: Խմբով կատարել 126բ,դ,զ,ը առաջադրանքները, լուծումները կներկայացնենայն խմբի աշակերտներից որևէ մեկը,բացի ավագից:Խմբերին կհանձնարարվի նաև կատարել ոչ միավորային գնահատում:

Գնահատում 2ր.

Կատարել ձևավորող գնահատում , խրախուսել և ոգևորել թույլ սովորող և քիչ ներգրավված աշակերտներին:

Տնային աշխ. հանձ. 1ր.

Կատարել առաջադրանքներ՝ 124ա-
դ, 125ա-գ, 126ա, գ, ե, է, թ:

Անդրադարձ 2ր.

Դասի ամփոփման համար տալ
հետևյալ հարցերը
.Ինչպե՞ս են հաշվում
բազմանդամների արտադրյալը :

16

